

deltager normalt 2 mæglere, hvoraf som udgangspunkt den ene er sagsbehandler i statsamtet, mens den anden er barnesagkyndig rådgiver. Der henvises til afsnit 2.4.3 i arbejdsgruppens redegørelse.

Forligsmægling og forsøg med retsmægling

I forbindelse med domstolenes behandling af sager i første instans udøver retten forligsmægling, medmindre det på forhånd må antages, at mægling vil være forgæves, jf. retsplejelovens kapitel 26. Traditionel forligsmægling ved domstolene tager normalt udgangspunkt i parternes konkrete krav og de retlige rammer herfor.

Ved retsmægling forstås mæglingsbestrebelse, der har tilknytning til domstolenes behandling af civile retssager, men er væsentlig forskellig fra den forligsmægling, som sædvanligvis praktiseres ved domstolene i dag. Der er tale om en ny og frivillig måde at løse konflikter på, hvor en mægler hjælper sagens parter til selv at finde frem til en løsning på deres problem. Retsmægleren er en dommer eller en advokat, som har gennemgået en særlig uddannelse i retsmægling. Mægleren kan ikke træffe afgørelse i sagen, og det, som foregår under retsmæglingen, er fortroligt.

Vestre Landsret deltager sammen med 4 byretter i et 2-årigt forsøg med retsmægling som alternativ til traditionel behandling af retssager.

Der henvises til afsnit 2.4.4 i arbejdsgruppens redegørelse.

Advokatmediation

Advokatmediation er en metode til konfliktløsning, der – som alternativ til en retssag – kan hjælpe parterne til at løse uenigheder om bl.a. familieforhold. Mediation er en forhandlingsproces mellem to eller flere parter, der bistås i processen af en mediatoradvokat. Mediatoradvokaten har fokus på selve forhandlingsprocessen og dialogens fortsættelse og hjælper parterne til at lytte til hinandens ønsker, så der kan opnås et bedre grundlag for gensidig forståelse af parternes behov og interesser. Herved skabes der mulighed for, at konkrete løsninger identificeres. Mediatoradvokaten er procesledende, men ikke rådgivende. Der henvises til afsnit 2.4.5 i arbejdsgruppens redegørelse.

2.5. Beslægtede områder

Inden for de seneste år er der gennemført reformer af opgavefordelingen mellem statsamter og domstole på to områder, der er beslægtede med ægteskabssagerne. Det drejer sig om behandlingen af værgemålsager og faderskabssager. Der henvises til afsnit 2.5 i arbejdsgruppens redegørelse.

3. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes overvejelser

3.1. Udgangspunktet

3.1.1. Kommunalreformen

Som led i kommunalreformen nedlægges de 14 statsamter og Københavns Overpræsidium. I stedet oprettes 5 statsforvaltninger, der bl.a. overtager de fleste af statsamternes nuværende opgaver på det familieretlige område. Det er endvidere besluttet, at alle opgaver vedrørende opløsning af ægteskab samles i de nye statsforvaltninger. Heri ligger navnlig, at sager om separation og skilsmisse og om forældremyndighed fremover skal begynde i statsforvaltningerne og kun fortsætte til domstolene i tilfælde, hvor der ikke under statsforvaltningernes sagsbehandling opnås enighed mellem parterne. De fem statsforvaltninger placeres i Aalborg, Ringkøbing, Aabenraa, Nykøbing Falster og København med afdelingskontorer i Århus, Ribe, Odense, Roskilde og Rønne.

3.1.2. Forudsætninger

Retsstillingen for forældre, der går fra hinanden, og for ægtefæller, der vil separeres eller skilles, er ændret og forenklet på mange områder gennem de seneste årtier.

I 1985 indførtes adgang for ugifte, separerede og skilte forældre til at aftale fælles forældremyndighed. Siden 2002 har det ikke været et vilkår for at blive separeret eller skilt, at der samtidig indgås en aftale om forældremyndigheden. I stedet fortsætter den fælles forældremyndighed efter en separation eller skilsmisse, indtil en af forældrene ønsker den bragt til ophør. Samtidig indførtes en såkaldt omsorgs- og ansvarserklæring, som for ugifte kan afklare faderskabsspørgsmålet, og som tillige indebærer, at forældrene får fælles forældremyndighed. Samlet må det antages, at forældre, der ikke længere er gift med hinanden, eller som har ophævet samlivet, i langt de fleste tilfælde har fælles forældremyndighed over børnene. Den seneste udvikling, som følger af en regelforenkling i 2004, er, at forældres aftaler om ophør af fælles forældremyndighed eller om overførsel af forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden ikke skal godkendes, men blot kan anmeldes til statsamtet, ligesom det er tilfældet for forældres aftaler om fælles forældremyndighed.

I 1989 gennemførtes ændringer af betingelserne for separation og skilsmisse, som har medført en betydelig forenkling. Der er i dag ensidigt krav på separation og på skilsmisse på grundlag af 1 års separation, hvil-